

Betreft: handhavingsverzoek bestrijdingsmiddelen specifieke zorgplicht

Diever, 5 mei 2026

Geachte raad van Noordenveld,

Onlangs is er een artikel verschenen op de website van uw gemeente getiteld 'Lelieteeft in Nieuw-Roden'.

Vindplaats: <https://www.noordenveld.nl/lelieteelt-nieuw-roden>

In dit artikel wordt vermeld dat er meldingen zijn gedaan. Dat is onvolledig want er is ook verzocht om handhaving, onder andere door Meten=Weten. Bij een **verzoek om handhaving** ontstaat de plicht voor het college om een besluit bekend te maken aan de verzoeker. Indien een overtreding geconstateerd wordt ontstaat bovendien de verplichting om over te gaan op handhaving, volgens de beginselplicht tot handhaving. Een melding kent dergelijke verplichtingen niet.

In het artikel staat verder:

"In Nederland mogen alleen gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt die zijn beoordeeld en toegelaten door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb). Volgens dit college voldoen deze middelen aan de geldende veiligheidsnormen."

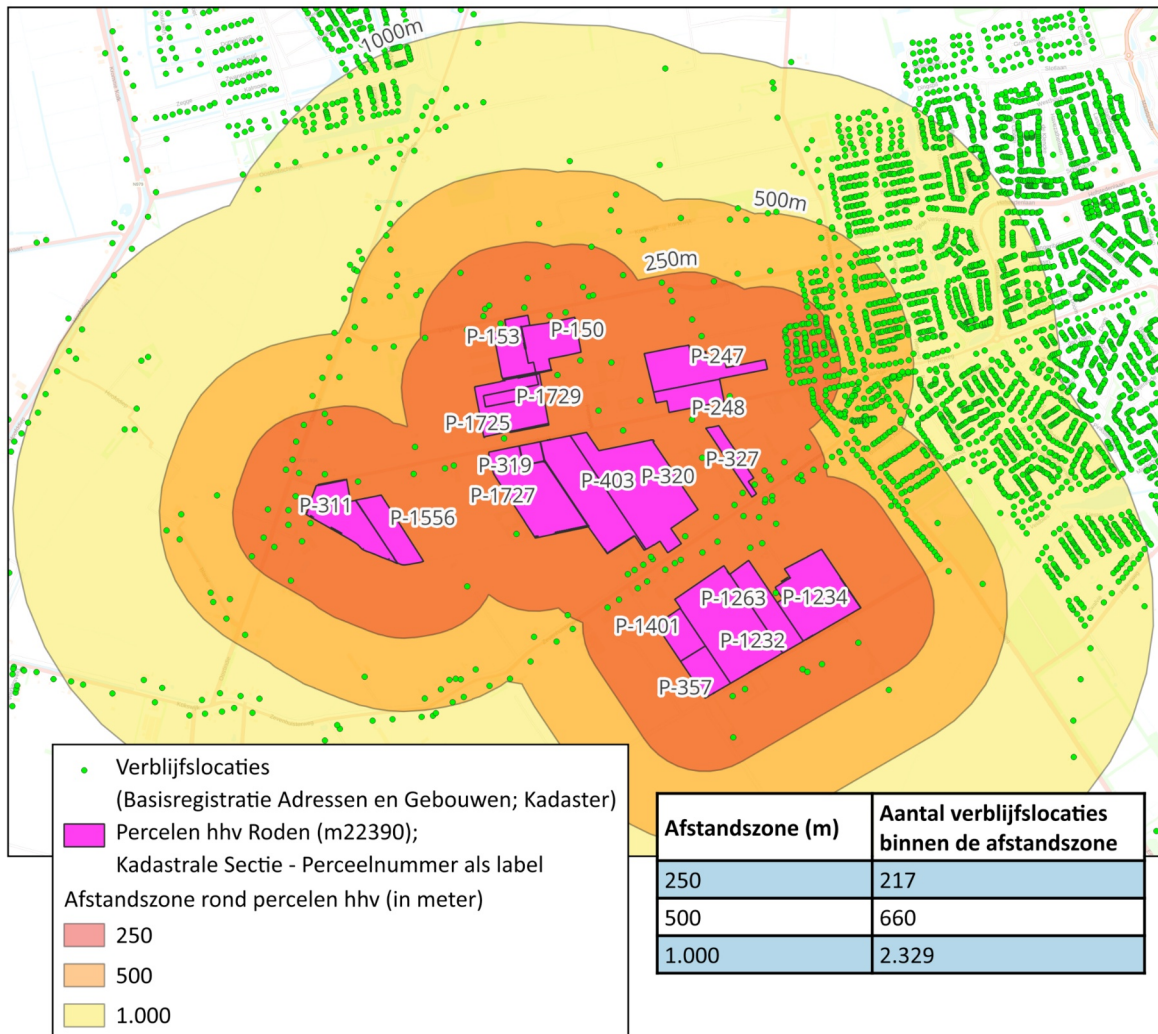
Zoals in ons handhavingsverzoek besproken, voldoet de toelating *niet* om risico voor omwonenden uit te sluiten. De conclusie dat middelen voldoen aan veiligheidsnormen (al dan niet in combinatie en al dan niet in cumulatie) is onjuist.

In de bijlage bij deze brief treft u een kopie aan van ons handhavingsverzoek van 28 april 2026. Hieronder volgt een beknopte samenvatting.

Het probleem

Bestrijdingsmiddelen verplaatsen zich tot ver buiten de akker waar de middelen toegepast worden en vormen daarom voor omwonenden een gevaar. Het Planbureau voor de Leefomgeving schrijft in hun rapport [Balans van de Leefomgeving 2025](#): "**Blootstelling aan toxische stoffen, zoals PFAS en gewasbeschermingsmiddelen, is schadelijk voor de gezondheid.**"

In de overzichtskaart hieronder is afgebeeld op welke gebied het handhavingsverzoek betrekking heeft. Het gaat over de paarse gekleurde percelen: dit zijn teelten van diverse gewassen waar bestrijdingsmiddelen op toegepast worden.

Belangrijk punt is dat het handhavingverzoek niet zozeer gaat over de teelten zelf maar over het risico van de bestrijdingsmiddelen die er toegepast worden.

De toelating is onvoldoende

Het bevoegde gezag inzake de toelating, het Ctgb, schrijft in [haar position paper](#) uit 2025:

"Bepaalde gezondheidseffecten kunnen nog niet volledig worden meegenomen bij de beoordeling. Het gaat bijvoorbeeld om neurodegeneratieve aandoeningen (zoals de ziekte van Parkinson) en om effecten van cumulatieve blootstelling (het "cocktaileffect"). Om deze effecten te kunnen beoordelen ontbreekt momenteel een toetsingskader."

De specifieke zorgplicht

Het handhavingsverzoek is gebaseerd op de 'specifieke zorgplicht'. De specifieke zorgplicht heeft als doel aanvullende bescherming te bieden wanneer andere wet- of regelgeving, zoals de toelating van bestrijdingsmiddelen, tekortschiet. Juist dat is aan de orde.

Dat gewasteelt planologisch is toegestaan, is niet relevant inzake de specifieke zorgplicht. Integendeel, de specifieke zorgplicht is er juist om bescherming te bieden wanneer plannen iets wel generiek toestaan. Zie ook de uitspraak in de zaak Westerveld, hieronder besproken. Belangrijk is dat wanneer teelt of lelieteelt wel planologisch is toegestaan, dit niet maakt dat bestrijdingsmiddelen onbeperkt toegepast mogen worden.

Uitspraak rechtbank Noord-Nederland

Ons handhavingsverzoek sluit aan bij de uitspraak van de rechtbank Noord-Nederland van 30 maart 2026, [ECLI:NL:RBNNE:2026:1051](#). Die uitspraak was een uitvloeisel van een vergelijkbaar handhavingsverzoek in de gemeente Westerveld. Het beroep is gegrond verklaard en de gemeente Westerveld moet nu een nieuw besluit nemen.

Met vriendelijke groet,

Frans Rooijers
voorzitter Meten=Weten

Bijlage: ons handhavingsverzoek van 28 april 2026

HANDHAVINGSVERZOEK met verkorte termijn

aan: College van de gemeente Noordenveld
Postbus 109
9300 AC Roden
kopie: postbus@noordenveld.nl

betreft: HANDHAVINGSVERZOEK bestrijdingsmiddelen percelen

datum: 28 apr 2026

namens: Vereniging Meten=Weten

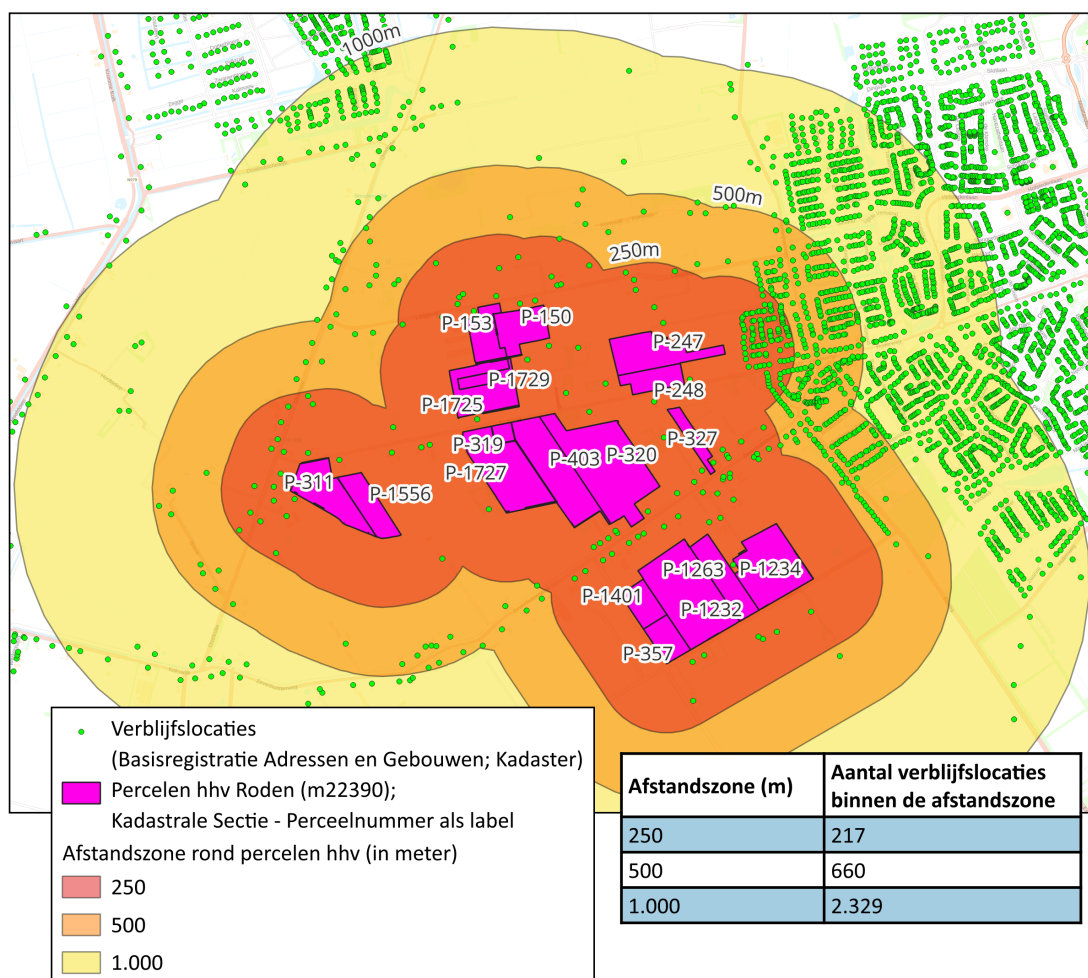
door: gemachtigde & **correspondentieadres**
ing. Geert Starre Boom7, KvK nummer 04063297
Gerard ter Borchstraat 51, 7944 GM Meppel
www.boom7.nl, info@boom7.nl
0522-260791

Geacht College,

Hierbij wordt u verzocht om handhaving op basis van de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van het Bal inzake het gebruik van bestrijdingsmiddelen op een aantal percelen (zie lijst verderop) in uw gemeente. De gemeente is in een dergelijk geval bevoegd gezag.

Het Planbureau voor de Leefomgeving schrijft in 'Balans van de Leefomgeving 2025':
"Blootstelling aan toxische stoffen, zoals PFAS en gewasbeschermingsmiddelen, is schadelijk voor de gezondheid."

Overzichtskaart

De specifieke zorgplicht

Uit artikel 2.11 Bal volgt een vermijdings- en minimalisatieplicht voor het gebruik van giftige stoffen. Op grond van het artikel is degene die een activiteit verricht, verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verlangd om nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving te voorkomen of te beperken. De wetgever heeft met deze norm nadrukkelijk verantwoordelijkheid gelegd bij diegene die de activiteit verricht. Het uitgangspunt bij de omvang van deze plicht is beschikbare kennis.

Van een ieder die toegang heeft of kan hebben tot kennis over risico's, wordt geacht dat

diegene zich inspant om die risico's te reduceren en als dat niet kan de activiteit na te laten. De minimalisatieplicht is er op gericht om zoveel mogelijk impact weg te nemen en vergt een doorlopende inzet. Normale maatregelen om bijvoorbeeld drift bij het spuiten te reduceren zijn hierbij passend, maar niet voldoende als er meer impact kan worden gereduceerd door bijvoorbeeld te kiezen voor de biologische teelt.

De specifieke zorgplicht geldt aanvullend op de regels die zijn gesteld over de toelating van gewasbeschermingsmiddelen. De specifieke zorgplicht is een noodzakelijk instrument om de leefomgeving en het recht op gezondheid en gezond water van huidige en toekomstige generaties te beschermen. Er zijn geen andere uitputtende normen die hetzelfde doel beogen. In de uitspraken [ECLI:NL:CBB:2025:548](#) en [ECLI:NL:CBB:2025:549](#) overweegt het CBB dat de wettelijk taak om effectieve maatregelen te nemen om negatieve gevolgen van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te voorkomen, een taak is van de overheid die bestaat naast de taken in het kader van het toelatingsbeleid.

De rol van het Ctgb

Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) geeft aan niet over de opdracht en mogelijkheden om de gevolgen van bestrijdingsmiddelen door het gebruik ervan te beoordelen. Zie het position paper '*Van toelating naar afweging: omgaan met zorgen over gewasbescherming*' van het Ctgb, vindplaats: <https://www.ctgb.nl/documenten/2025/12/08/position-paper-van-toelating-naar-afweging>

Er staat:

"Bepaalde gezondheidseffecten kunnen nog niet volledig worden meegenomen bij de beoordeling. Het gaat bijvoorbeeld om neurodegeneratieve aandoeningen (zoals de ziekte van Parkinson) en om effecten van cumulatieve blootstelling (het "cocktaileffect"). Om deze effecten te kunnen beoordelen ontbreekt momenteel een toetsingskader."

De toelating van middelen door het Ctgb vormt geen vrijbrief wanneer onder specifieke omstandigheden, zoals bijvoorbeeld een korte afstand tot woningen en intensief gebruik, alsnog sprake kan zijn van onaanvaardbare risico's.

In de uitspraak over een vergelijkbaar geval met kenmerk [ECLI:NL:RBNNE:2026:1051](#) overweegt de rechtbank dat het bevoegd gezag voor de effectieve handhaving van 2.11 bal op grond van best beschikbare kennis voldoende onderzoek moet doen. Het college moet het handelen van de telers beoordelen op grond van werkelijk inzicht in de situatie. Daar wordt in dit verzoek om verzocht. Verder wordt ook verzocht om maatwerkvoorschriften voor de telers. Dit wordt verderop behandeld.

De toelatingsprocedures van het Ctgb

In zijn algemeenheid geldt dat in de toelatingsprocedures (nog) niet op combitoxicologische risico's, cumulatieve effecten, wordt getoetst. Dat heeft dr. M. van Raaij, secretaris-directeur Ctgb, in een recent interview (28 mei 2025) bevestigd.

Zie <https://www.youtube.com/watch?v=7-8juuU7Nsw>, vanaf 05:56. De secretaris-directeur zegt (transcriptie door verzoekers):

05:56 *"Wij denken dat we zo eerlijk mogelijk kunnen communiceren over wat we wel weten, maar ook over wat we niet weten, waar we nog meer over zouden moeten weten (...)."*

06:19 Interviewer: *"Het gaat onder andere ook om het testen doen van het stapelen van middelen."*

06:25 dr. Van Raaij: *"Het is waar dat de huidige wet en regelgeving uitgaat van een*

*beoordeling per stof en per middel. En dat je natuurlijk in de werkelijkheid ook moet kijken naar de combinatie van die zaken. Voor de blootstelling van de mens wordt daar al heel lang aan gewerkt. Om daar berekeningen en modellen voor te ontwikkelen. Dus die zijn ook dichtbij om te implementeren. Voor het milieu is dat nog eens veel ingewikkelder. Maar ook daar wordt wetenschappelijk gezien wel aan gewerkt. Om daar meer zicht op te krijgen. En of we daar ook in de beoordeling verdere stappen in kunnen nemen. **Dat is een lacune in de kennis. Dat is ook fair, dat is zo.***

Uit het geciteerde interview met de directeur-bestuurder van het Ctgb blijkt niet alleen dat er niet getoest wordt, maar dat er zelfst een kennislacune bestaat om te **kunnen** testen of beoordelen.

Het zijn mensen (kwetsbare objecten) in de fysieke leefomgeving, die aan bestrijdingsmiddelen worden blootgesteld. Juist vanwege de onmiskenbare kennislacune, kan de gemeente niet volstaan met een papieren beoordeling, maar dient zij "*in de werkelijkheid*" de cumulatieve en gecombineerde effecten van middelengebruik te beoordelen.

Conclusie toelating

Dat middelen zijn toegelaten door het Ctgb betekent niet dat omwonenden voldoende beschermd zijn. Nog de algemene regels uit het Bal, noch de gebruiksvoorschriften zijn dus toegesneden op het tot wetenschappelijk aanvaardbare proporties reduceren van gevaren. Het is dus door de kennislacune niet mogelijk om op combitoxicologische risico's te toetsen.

Daadwerkelijk inzicht in de ernst en waarschijnlijkheid van het optreden van risico's

Daadwerkelijk inzicht bestaat uit kennis van de gebruikte middelen en gedragingen om een beoordeling van de ernst van het risico en de waarschijnlijkheid van het optreden van dit risico te maken. Best beschikbare kennis is het uitgangspunt. Het gaat over toxiciteit, cumulatie, persistentie, combinatie(toxiciteit) en impact. In de bijlage vindt u informatie inzake de risico's van bestrijdingsmiddelen. Hierbij is relevant dat veel gewasbeschermingsmiddelen PFAS bevatten. PFAS zit in door het Ctgb toegelaten middelen, als hulpstof, maar ook als werkzame stof.

Daadwerkelijk inzicht betekent ook dat bij de beoordeling van een handhavingsverzoek met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen het bevoegd gezag, juist wanneer op meerdere nabij elkaar gelegen percelen meerdere gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast, moet onderzoeken wat het gezamenlijke effect daarvan is op de fysieke leefomgeving en op naburige kwetsbare objecten in het bijzonder. Het gezag kan dus niet volstaan met een beoordeling per afzonderlijk perceel, per afzonderlijk middel of per afzonderlijke spuitgang.

In de uitspraak ECLI:NL:RBNNE:2026:1051 (herhaling) heeft de rechtbank geoordeeld dat het college onvoldoende onderzoek had gedaan, onder meer omdat niet inzichtelijk was gemaakt "*wat het effect is van de cumulatie van gewasbeschermingsmiddelen van dicht bij elkaar gelegen percelen waarop gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt bij sierteelt in de open lucht*". Daarmee maakt de rechtbank duidelijk dat een beoordeling die versnipperd blijft tot losse percelen of losse toepassingen, onvoldoende is.

Onder **cumulatie** wordt verstaan: het gezamenlijke effect van meerdere bronnen van belasting op hetzelfde gebied of op dezelfde kwetsbare objecten. In deze context gaat het met name om de situatie dat meerdere dicht bij elkaar gelegen percelen gewasbeschermingsmiddelen gebruiken, zodat omwonenden, kinderen, natuur of

andere kwetsbare objecten niet slechts worden blootgesteld aan één afzonderlijke bron, maar aan de opgetelde belasting van meerdere percelen tezamen. Cumulatie kan zich voordoen:

- tussen verschillende percelen van één teler;
- tussen percelen van verschillende telers;
- tussen verschillende teelten in hetzelfde gebied;
- tussen verschillende momenten van gebruik, voor zover die in ruimte en tijd op elkaar inwerken.
- de opbouw van gif in de leefomgeving over de tijd

Onder **combinatie** wordt in dit verband verstaan: de samenhang van factoren binnen één concrete blootstellingssituatie. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om de combinatie van:

- meerdere gebruikte gewasbeschermingsmiddelen op één perceel
- meerdere toepassingen in de tijd
- peristentie van stoffen in het milieu
- concentratie, frequentie en spuitsnelheid
- de afstand tot waterlichamen, woningen, scholen, kinderopvang of andere kwetsbare objecten
- de combinatietoxiciteit

Het begrip combinatie ziet dus op het feit dat een risico niet reëel kan worden beoordeeld door één element geïsoleerd te bezien. Een middel staat niet op zichzelf, evenmin als een enkele toepassing of een enkele afstandsmaat. Het relevante beoordelingsobject is de feitelijke situatie zoals die zich in werkelijkheid voordoet: de combinatie van middelen, toepassingen, locaties en omstandigheden. Voor de beoordeling of diegene die de activiteit verplicht aan zijn zorgplicht heeft voldaan, dient dit voldoende in kaart te zijn gebracht. Daarnaast dient het college te beoordelen of de teler op grond van de best beschikbare kennis en techniek voldoende stappen neemt om zijn negatieve impact over te reduceren.

De genoemde uitspraak maakt duidelijk dat juist deze inhoudelijke beoordeling niet achterwege mag blijven. De rechtbank noemt uitdrukkelijk als gebrek, dat niet is onderzocht wat het effect is van de cumulatie van gewasbeschermingsmiddelen van dicht bij elkaar gelegen percelen. Daarmee is bevestigd dat het bevoegd gezag de feitelijke belasting van een gebied als geheel moet onderzoeken en niet mag wegedeneren dat ieder perceel op zichzelf moet worden bekeken.

Dit is van wezenlijk belang voor de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 Bal. Die bepaling ziet op het voorkomen, beperken en zo nodig achterwege laten van activiteiten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de in artikel 2.2 Bal bedoelde belangen, waaronder de gezondheid en het milieu. Een juiste toepassing van die zorgplicht vergt daarom een beoordeling van de werkelijke gevolgen van de activiteit op grond van best beschikbare kennis. Indien die gevolgen mede ontstaan door de combinatie van middelen en door de cumulatie van toepassingen vanaf meerdere percelen, dan moet juist dat worden onderzocht. Bij de beoordeling van de overtreding gaat het immers om de vraag hoe gezien deze feiten en kennis, telers actief vorm geven aan de op hen rustende vermijdings en minimalisatieplicht.

Voor een zorgvuldig onderzoek had het bevoegd gezag daarom ten minste inzichtelijk moeten maken:

1. welke middelen per perceel worden gebruikt
2. in welke frequentie en met welke intensiteit die middelen worden toegepast
3. welke percelen ruimtelijk zodanig nabij elkaar liggen dat gezamenlijke belasting aannemelijk is

4. welke kwetsbare objecten binnen het invloedsgebied van die gezamenlijke toepassingen liggen, en
5. wat het effect is van die combinatie en cumulatie op mens en milieu.

Zonder een dergelijk inzicht kan niet deugdelijk worden vastgesteld of al dan niet sprake is van strijd met de specifieke zorgplicht. Juist omdat de rechtbank in ECLI:NL:RBNNE:2026:1051 (herhaling) dit punt uitdrukkelijk heeft benoemd, kan het bevoegd gezag zich bij een nieuw handhavingsverzoek niet beperken tot een abstracte of generieke beoordeling. Vereist is een concrete, perceelsgerichte én gebiedsgerichte beoordeling en motivatie, waarin zowel combinatie als cumulatie kenbaar worden betrokken.

Omvang van percelen

Bij de beoordeling van de gevolgen van bestrijdingsmiddelen mag niet alleen worden gekeken naar het enkele feit dát op een perceel middelen worden toegepast, maar ook naar de omvang van het perceel. Een groot perceel vormt in beginsel een grotere belasting voor de omgeving dan een klein perceel. Op een groter oppervlak worden in de regel immers meer van de middelen toegepast, over een groter areaal en vaak ook met meer herhaalde toepassingen. Reeds daarom kan de omvang van een perceel niet buiten beschouwing blijven.

Een beoordeling, zonder kenbaar acht te slaan op de omvang van het behandelde areaal, leidt daarom tot onderschatting van de werkelijke belasting. Voor een zorgvuldige toepassing van artikel 2.11 Bal moet het bevoegd gezag daarom ook betrekken hoe groot de behandelde percelen zijn, welke totale oppervlakte in het gebied wordt behandeld en wat het gezamenlijke effect daarvan is op de fysieke leefomgeving en kwetsbare objecten.

Nog geen pootgoed

Als er nog geen pootgoed is geplant, betekent dit niet dat geen sprake kan zijn van een overtreding. In de voorbereidingsfase van een teelt worden percelen reeds bewerkt en behandeld. Daarbij worden vaak bestrijdingsmiddelen toegepast, bijvoorbeeld voor bodemontsmetting en het bestrijden van onkruid met herbiciden.

Deze voorbereidende handelingen maken integraal deel uit van de teelt en kunnen reeds leiden tot nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Dat er nog geen zichtbare teelt aanwezig is, doet daar niet aan af.

De voorbereidingsfase valt daarom uitdrukkelijk binnen de reikwijdte van dit handhavingsverzoek.

Het handhavingsverzoek ziet op bestrijdingsmiddelen

Dit handhavingsverzoek ziet op het gebruik van bestrijdingsmiddelen als zodanig, ongeacht het type teelt. Het verzoek is derhalve niet beperkt tot bijvoorbeeld sierteelt, maar heeft betrekking op alle percelen waarop bestrijdingsmiddelen worden toegepast.

Relevant is dat het gebruik van bestrijdingsmiddelen nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving en kwetsbare objecten.

Het maakt voor kinderen op school niet uit of de stoffen afkomstig zijn van een specifieke lelteelt of andere teelt.

Verzoek voorlopig verbod

De specifieke zorgplicht van 2.11 Bal is een zelfstandige norm die uitgaat van eigen verantwoordelijkheid van initiatiefnemers en een algemene minimalisatieverplichting voor milieubelastende activiteiten. Het is niet aannemelijk dat telers zich niet van de risico's van bestrijdingsmiddelen bewust zijn.

Gedurende het onderzoek naar de impact en uitvoering van de minimalisatieplicht is het derhalve in strijd met artikel 2.11 bal en voorzorgsbeginsel om bestrijdingsmiddelen te gebruiken. U wordt verzocht om een voorlopig verbod. Een verbod is een proportionele maatregel omdat biologische teelt als alternatief en best beschikbare techniek mogelijk is.

De objecten

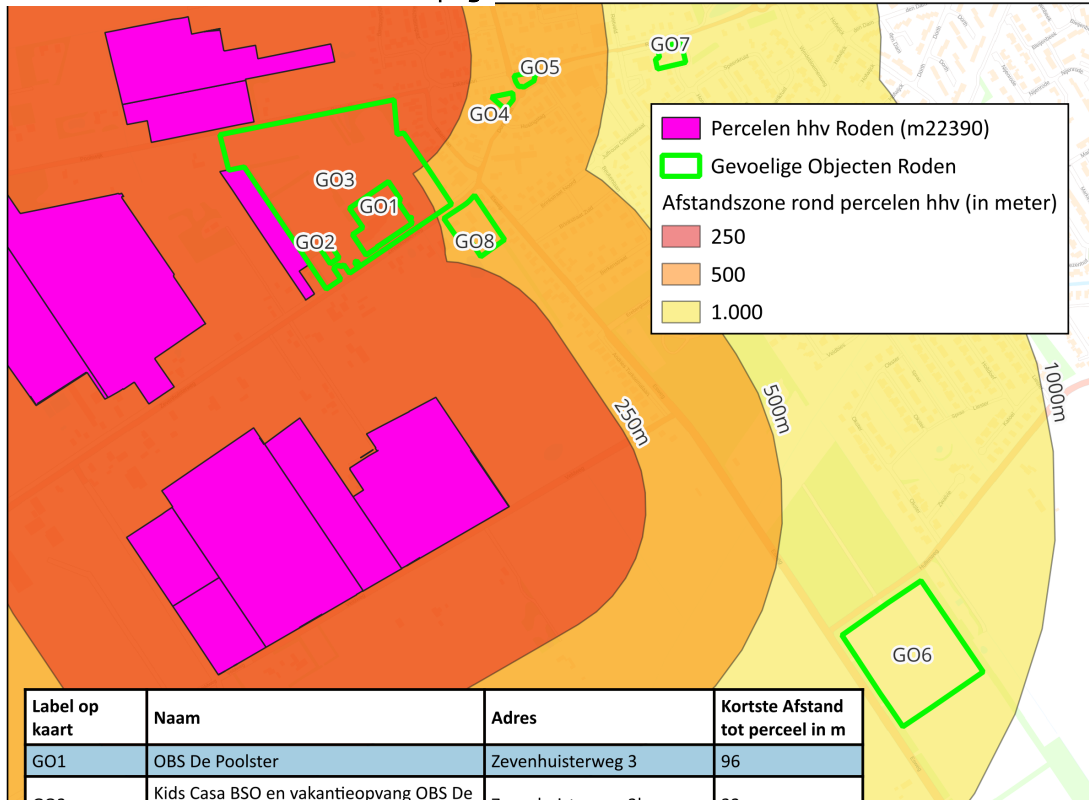
Verderop wordt dieper ingegaan op afstanden. Uit die informatie blijkt dat vele stoffen zicht verder verplaatsen dan een kilometer. Uit die constatering blijkt dat in ieder geval de volgende gevoelige objecten beschermd moeten worden:

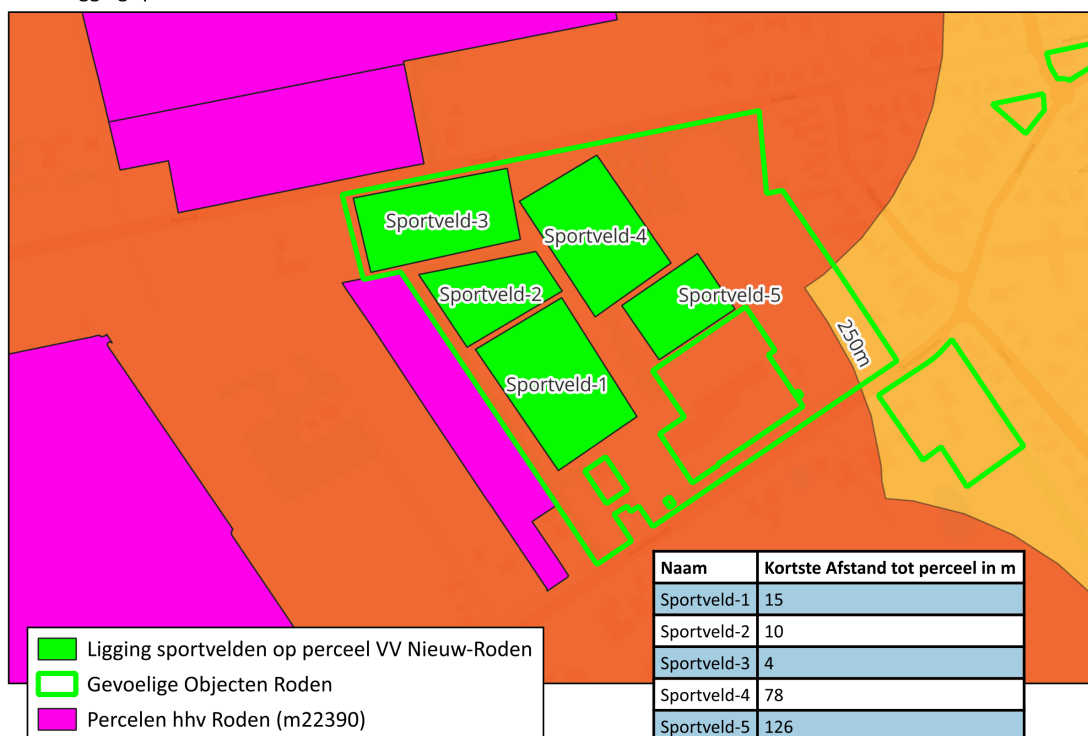
1. OBS De Poolster, Zevenhuisterweg 3
2. Kids Casa BSO en vakantieopvang OBS De Poolster, Zevenhuisterweg 3b
3. Vereniging Nieuw-Roden, Zevenhuisterweg 3b
4. Kinderdagverblijf Lila Lola, Dorpstraat 5
5. Christelijke kinderopvang Buitengewoon, Terheylsterweg 1
6. Hippisch Centrum Noordenveld/ rij- en menvereniging Mensinge, Esweg 14C
7. Kinderopvang ZIEN, Roderweg 82-84
8. Rocchohoeve - Jeugdzorginstelling, Zevenhuisterweg 4-4/4a

De percelen

Dit handavingsverzoek ziet op de volgende percelen waar bestrijdingsmiddelen toegepast worden:

1. RDN01-P-1234
2. RDN01-P-1263
3. RDN01-P-1232
4. RDN01-P-1401
5. RDN01-P-357
6. RDN01-P-327
7. RDN01-P-320
8. RDN01-P-311
9. RDN01-P-1556
10. RDN01-P-1727
11. RDN01-P-319
12. RDN01-P-403
13. RDN01-P-247
14. RDN01-P-248
15. RDN01-P-1725
16. RDN01-P-1729
17. RDN01-P-150
18. RDN01-P-153

Maatwerkverzoeken (CBAS)

De verzoeker is zich ervan bewust dat de specifieke zorgplicht een relatief nieuwe inzet vergt van telers. Dit verzoek om handhaving is daarom ook een verzoek aan het bevoegd gezag om maatwerkvoorschriften voor de genoemde percelen of een concretiserend besluit van algemene strekking ter nadere verduidelijking van 2.11 Bal naar tijd, plaats en object.

In de uitspraak [ECLI:NL:RBNNE:2025:2278](#), punt 9.3, stelt de rechtbank in dit kader onder verwijzing naar de memorie van toelichting het volgende:

"Directe handhaving op de specifieke zorgplicht ligt voor de hand bij evidente overtredingen. Daarvan is sprake in situaties waarin het handelen of nalaten van degene die de activiteit verricht 'onmiskenbaar' in strijd is met de zorgplicht. Het criterium van onmiskenbare strijdigheid geldt overigens ook voor de meer uitgewerkte regels voor activiteiten; voor iedere vorm van een regel geldt immers het vereiste dat die pas handhaafbaar is als er sprake is van onmiskenbare strijd tussen de handeling en de regel. Wat dat betreft is een zorgplicht niet afwijkend van elke andere handhaafbare regel. De bijzonderheid van een specifieke zorgplicht is wel dat die strijdigheid bepaald moet worden bij een meer open karakter van de regel. Bij andere vormen van regels is dat karakter vaak meer gesloten of gedetailleerd. Bij een specifieke zorgplicht kunnen daarom situaties aan de orde zijn waarin minder duidelijk is of van onmiskenbare strijd sprake is. Het bevoegd gezag zal dan een keuze moeten maken tussen een handhavingstraject of het eerst verduidelijken wat de specifieke zorgplicht inhoudt. Die verduidelijking hoeft overigens niet altijd de vorm te krijgen van een maatwerkvoorschrift. Ook wanneer het bevoegd gezag degene die de activiteit verricht mondeling of schriftelijk informeert over wat er in een concreet geval onder de specifieke zorgplicht moet worden verstaan, is het voor diegene na ontvangst van die informatie duidelijk wat er verwacht wordt. Als daar geen gevolg aan wordt gegeven, is

er sprake van onmiskenbare strijd met de specifieke zorgplicht."

Overeenkomstig deze toelichting, vragen verzoekers het College om op grond van haar bevoegdheid van artikel 2.12 en 2.13 Bal de zorgplicht van 2.11 Bal nader te concretiseren voor de onderhavige projecten naar plaats, tijd en object. Best beschikbare kennis dient hierbij leidend te zijn.

Wat verzoekers betreft betekent dit een verbod op het toepassen van bestrijdingsmiddelen die stoffen bevatten waarvan vastgesteld is dat ze zich verplaatsen naar buiten het perceel van waar ze toegepast worden. In de bijlage treft u onder de kop 'Lijst stoffen' een opsomming van stoffen waarvan is vastgesteld dat ze zich verplaatsen tot buiten het perceel.

Op basis van een nadere invulling van de onderzoeksplicht, kan er voorts een spuitvrije zone worden ingesteld tussen het project en kwetsbare objecten zoals woningen en waterlichamen op basis van eigenschappen van stoffen. Per stof kan gemotiveerd een spuitvrije zone ingesteld worden. Bovenstaande geldt ook voor de PFAS-houdende stoffen.

Kennisleemte/lacune in de kennis

Een kennisleemte of lacune in de kennis, kan geen reden zijn om van handhaving af te zien of om besluitvorming uit te stellen. Juist wanneer onvoldoende zekerheid bestaat over de gevolgen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen, moet het bevoegd gezag uitgaan van bescherming van de fysieke leefomgeving en kwetsbare objecten.

Het Ctgb, zie daarvoor het elders genoemde position paper van het Ctgb, heeft zelf aangegeven dat bepaalde gezondheidseffecten en cumulatieve blootstelling, waaronder het zogenoemde cocktaileffect, nog niet volledig in de toelatingsbeoordeling kunnen worden betrokken, omdat daarvoor momenteel een toetsingskader ontbreekt. Dat kader bestaat simpelweg nog niet.

Die kennisleemte komt niet voor risico van omwonenden, kinderen, waterlichamen, natuur of andere kwetsbare objecten. Zij komt voor risico van degene die de activiteit verricht. De specifieke zorgplicht van artikel 2.11 Bal, legt immers juist op de initiatiefnemer de verplichting, om nadelige gevolgen te voorkomen, te beperken en, indien dat niet mogelijk is, de activiteit achterwege te laten.

Indien het bevoegd gezag door een kennisleemte niet kan vaststellen dat het gebruik van bestrijdingsmiddelen geen nadelige gevolgen veroorzaakt of kan veroorzaken, kan niet worden geconcludeerd dat aan de specifieke zorgplicht wordt voldaan. Een gebrek aan kennis mag niet leiden tot minder bescherming, maar moet juist leiden tot meer bescherming.

Daarom dienen bij een kennisleemte krachtige maatwerkvoorschriften te worden gesteld. Hoe minder inzicht bestaat in de risico's van combinatie, cumulatie, persistentie, verspreiding en toxiciteit, hoe strenger de voorschriften moeten zijn. Dat kan onder meer betekenen dat het gebruik van bepaalde middelen wordt verboden, dat grotere spuitvrije zones worden voorgeschreven, dat voorafgaande melding en openbaarmaking van gebruikte middelen wordt verplicht, of dat gebruik van bestrijdingsmiddelen tijdelijk wordt verboden zolang geen voldoende beoordeling heeft plaatsgevonden.

Naarmate de risico's groter zijn, de feitelijke situatie complexer is, of meer onzekerheid bestaat over combinatie, cumulatie, verspreiding en toxiciteit van bestrijdingsmiddelen, neemt de noodzaak toe om de zorgplicht door middel van maatwerkvoorschriften concreet in te vullen. In die zin bestaat een wisselwerking: hoe minder de initiatiefnemer zelf aantoonbaar invulling geeft aan de vermijdings- en minimalisatieplicht, hoe sterker de noodzaak en verplichting voor het bevoegd gezag om die invulling door

maatwerkvoorschriften vast te leggen.

Wachten op landelijk beleid is geen rechtvaardiging voor uitstel. De specifieke zorgplicht is er juist voor situaties waarin geen uitputtende, concrete of toereikende vooraf vastgelegde normering beschikbaar is. Het bevoegd gezag moet daarom in dit concrete geval zelf tijdig beoordelen of het gebruik van bestrijdingsmiddelen, afzonderlijk en in combinatie en cumulatie, leidt of kan leiden tot nadelige gevolgen. Indien die gevolgen niet met voldoende zekerheid kunnen worden uitgesloten, moeten zij worden voorkomen of beperkt. Indien dat niet mogelijk is, moet de activiteit achterwege blijven.

Verkorte termijn

Gezien de gevolgen voor de fysieke leefomgeving en de risico's voor gevoelige objecten, in het bijzonder door onomkeerbare gevolgen, verzoek ik om overleg over de termijn waarbinnen u een besluit aan verzoeker bekendmaakt.

Onomkeerbare gevolgen ontstaan door stapeling van stoffen, gevolgen voor de gezondheid en het feit dat sommige, met name PFAS houdende stoffen nooit afbreken.

Indien u meer tijd nodig heeft voor onderzoek, verzoek ik u gedurende die periode te gelasten dat het gebruik van bestrijdingsmiddelen op de betreffende percelen niet is toegestaan, mede door onomkeerbare gevolgen en de hoge risico's voor de mens.

Indien u niet bereid bent tot overleg over de termijn, **verzoek ik u om binnen drie weken een besluit bekend te maken.**

Voor de mogelijkheid tot het inkorten van termijnen verwijs ik naar de Afdelingsuitspraak ECLI:NL:RVS:2020:993. In die zaak zijn termijnen verkort vanwege het gevaar dat kan ontstaan door blootstelling aan een (enkele) stof voor de volksgezondheid. In het onderhavige geval is de situatie ernstiger, vanwege de blootstelling aan meerdere stoffen in bestrijdingsmiddelen die juist zijn ontwikkeld om biologische schade te veroorzaken (zie het onderdeel 'Bestrijdingsmiddelen zijn inherent gevaarlijk').

Overig

Diverse generieke onderwerpen worden besproken in de bijlage 'Bijlage met diverse onderwerpen'. Die bijlage maakt onderdeel uit van dit verzoek.

U wordt verder verzocht:

- enkel digitaal te corresponderen
- er zorg voor te dragen dat handtekeningen nooit 'ongelakt' met derden gedeeld worden/

Tenslotte

*„I'm addicted to you
Don't you know that you're toxic?"*

Citaat uit de conclusie van advocaat-generaal J. Kokott van 5 juni 2025, ECLI:EU:C:2025:422.

Hoogachtend,

ing. G. Starre

Bijlagen als losse bestanden:

- 2025-06-04-Meten-is-Weten-stat-kvk-machtiging-2x2.pdf
- ondertekening door handtekening op kopie 1e pagina

Bijlagen in dit document zelf (zelfde pdf):

- 'Bijlage met diverse onderwerpen'

Bijlage met diverse onderwerpen

Bestrijdingsmiddelen zijn inherent gevaarlijk

Bestrijdingsmiddelen zijn gemaakt om organismen te vernietigen of te schaden. Zij zijn inherent gevaarlijk, en vormen daardoor een risico voor alle organismen: mensen, dieren, planten, schimmels, etcetera, oftewel: mens, dier en het milieu.

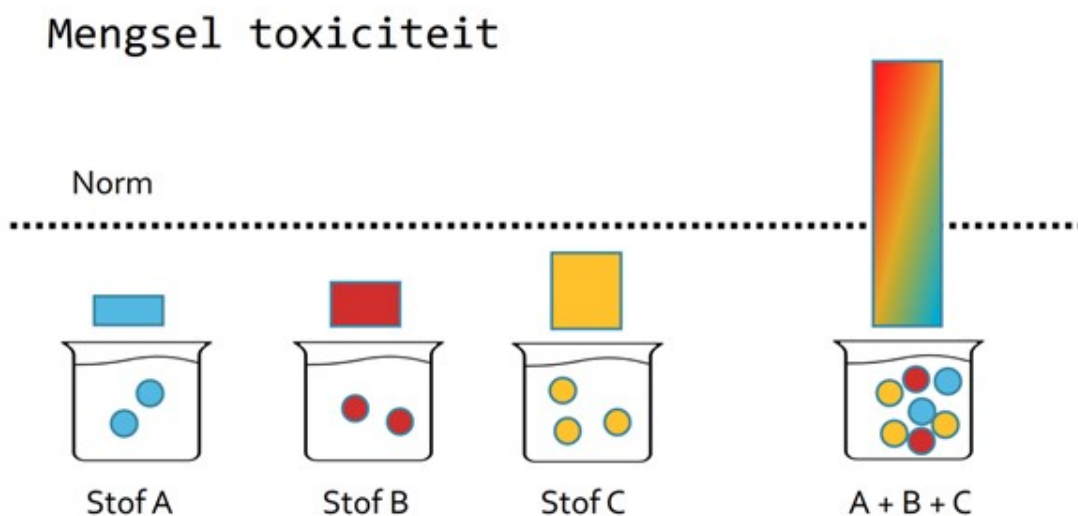
"De werking ervan veronderstelt dat zij schadelijk zijn voor de te bestrijden organismen. Zij kunnen echter ook schade toebrengen aan andere organismen, dat wil zeggen aan het milieu en zelfs aan de mens."

aldus A-G Kokott, [ECLI:EU:C:2025:422](https://eur-lex.europa.eu/eli/cjrep/2025/422), punt 1.

Het Planbureau voor de Leefomgeving schrijft in 'Balans van de Leefomgeving 2025': **"Blootstelling aan toxische stoffen, zoals PFAS en gewasbeschermingsmiddelen, is schadelijk voor de gezondheid. Zo kan blootstelling het risico verhogen op longontsteking, beschadiging van het immuunsysteem en kanker. Er is steeds meer aandacht voor deze zogeheten 'zeer zorgwekkende stoffen', maar de gezondheidsrisico's zijn nog grotendeels onbekend van een langdurige blootstelling aan deze stoffen, en van de stapeling van stoffen (cocktails). Bovendien worden de concentraties in het milieu van veel schadelijke stoffen ook niet gemeten. Wereldwijd zijn er 350.000 chemische stoffen geregistreerd, waarvan er in de Kaderrichtlijn Water (KRW) bijvoorbeeld slechts ruim 100 worden gereguleerd. Het halen van de doelen van de KRW is daarom nog geen garantie voor chemisch schoon grond- en oppervlaktewater. Vanuit het voorzorgprincipe zou de overheid het gebruik en de uitstoot van zeer zorgwekkende stoffen veel eerder en sterker moeten reguleren."**

Bron: <https://www.pbl.nl/publicaties/balans-van-de-leefomgeving-2025>

Mengseltoxiciteit

Bron afbeelding: <https://www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl/toelichtingen>

De effecten van cocktails van stoffen blijken vele malen groter dan die van de stoffen per stuk. Mengsels van bestrijdingsmiddelen kunnen, zelfs wanneer afzonderlijke stoffen onder de normen blijven, gezamenlijk zorgen voor ecologische schade. zie: <https://www.universiteitleiden.nl/nieuws/2024/10/update-bestrijdingsmiddelenatlas-cocktail-van-stoffen-in-oppervlaktewater-blijkt-giftiger-dan-elke-stof-apart>

Jaarrond

"In de samplers van Meten=Weten zijn met 64 filters in totaal 70 pesticiden of hun afbraakproducten aangetroffen als aanwezig in de ons omringende lucht.

*Het verloop van de concentraties door het jaar heen, liet zowel een belangrijke plaatselijke invloed zien, als een meer algemene achtergrondbelasting. **Deze algemene achtergrondbelasting vormt een permanente en jaarronde aanwezigheid van pesticiden in de lucht over het gehele land.***

Bron: Het rapport Schone Sier, in bijlage besproken met vermelding vindplaats.

GGD: *"Boeren en burgers worden **jaarrond blootgesteld** aan cocktails van pesticiden Er werden in dit onderzoek 70 verschillende bestrijdingsmiddelen of hun derivaten het hele jaar door in luchtfilters gevonden. Zelfs op locaties die **meer dan 1300 meter** van de dichtstbijzijnde akker lagen. Dat betekent dat heel veel mensen, dieren en planten jaarrond worden blootgesteld aan bestrijdingsmiddelen, met piekbelastingen in de voorzomer en herfst/winter. Van stof tot stof varieerde de piekbelasting."*

RIVM: *"[...] **Het concentratieverloop in de zeven dagen na het spuitmoment liet echter geen eenduidige afname zien.** Dit concentratieverloop bleek sterk afhankelijk van (a) de hoeveelheid bestrijdingsmiddel die nog aanwezig was op het perceel en die nog kon verdampen; (b) de windrichting, en c) andere bespuitingen in de omgeving binnen de zeven dagen."*

Driftreductie onvoldoende

Toepassers van bestrijdingsmiddelen passen driftreductie toe. Voor beschrijving van die techniek zie:

<https://iplo.nl/thema/water/afvalwater-activiteiten/agrarische-activiteiten/vaststellen-driftreductie-spuittechnieken/>

Toepassen van die techniek is onvoldoende: driftreductie kan alleen werken tijdens het spuiten, maar stoffen verplaatsen zich juist ook na het spuiten, zie elders inzake 'jaarrond'.

Geen enkel blootstelling meer toegestaan

In het onderzoek van Corinne Sprong et al (2023) is voor verschillende leeftijdsgroepen een casestudy uitgevoerd van de risicobeoordeling van mengsels met betrekking tot de blootstelling via de voeding aan de voedingscontaminanten lood, methylkwik, anorganisch arseen (iAs), fluoride, niet-dioxineachtige polychloorbifenylen (NDL-PCB's) en polybroomdifenylethers (PBDE's), allemaal stoffen die in verband worden gebracht met afname van cognitieve vaardigheden, gemeten als IQ-verlies.

Vindplaats: <https://doi.org/10.1016/j.ijheh.2023.114167>

Het artikel laat zien dat voor deze neurotoxische stoffen het veilige niveau via de opname van voedsel nu al wordt overschreden, zonder dat andere blootstellingroutes aan stoffen uit andere regelgevingsgebieden, zoals pesticiden, die ook relevant kunnen zijn voor IQ-verlies, in het onderzoek zijn meegenomen.

Ook is in het onderzoek van Sprong geen rekening gehouden met de blootstellingroutes, zoals lucht, stof en bodem. Bijgevolg hebben de onderzoekers zeer waarschijnlijk de risico's van gecombineerde blootstellingen onderschat.

Dat betekent, dat er geen enkele blootstelling (nul) van onder andere neurotoxische pesticiden via voedsel, lucht, stof en bodem meer kan worden toegestaan, omdat daarmee het niveau boven de veilige waarde nog verder stijgt.

Redelijkerwijs vermoeden

De telers die de genoemde percelen gebruiken, zijn professionele telers. Zij weten (of kunnen in elk geval redelijkerwijs vermoeden) dat:

- de toelatingsprocedure belangrijke hiaten vertoont, en
- de algemene regels die de verspreiding van bestrijdingsmiddelen buiten de akkers moet voorkomen, ontoereikend zijn, en
- het gebruik van bestrijdingsmiddelen in hun teelten dus tot nadelige gevolgen voor de gezondheid en het milieu leidt of kan leiden.
- Bovendien mag, gezien de schaal waarop en de afstand waarover bestrijdingsmiddelen zich verspreiden en gezien hun toxiciteit, worden aangenomen dat sprake is van significante milieuverontreiniging als bedoeld in artikel 2.11 lid 2 sub d Bal.

Dat bestrijdingsmiddelen inherent gevaarlijk zijn, dat zij zich buiten de akkers verspreiden, en dat de toelatingsprocedure tekortschiet, is publieke informatie.

In de civielrechtelijke Sevenumzaak heeft het gerechtshof geoordeeld (punt 3.47) dat onder omstandigheden die vergelijkbaar zijn met deze situatie, voor de betrokken lelieteeler:

"een verhoogde zorgvuldigheidsnorm [geldt] met het oog op de belangen van de omwonenden die zich bevinden in de directe nabijheid van zijn teeltlocatie waar hij met de hier aan de orde zijnde gewasbeschermingsmiddelen wil gaan werken in de omvang die nodig is voor de lelieteelt. Daar komt bij dat deze zorgvuldigheidsnorm aansluit bij doel en strekking van artikel 12 van Richtlijn 2009/128/EG."

Overzicht rapporten Meten=Weten

Voor het overzicht hieronder een opsomming van de rapporten van Meten=Weten met verwijzingen naar de vindplaatsen. Deze rapporten beschrijven jarenlang onderzoek inzake het verplaatsen van bestrijdingsmiddelen. Uit dit onderzoek blijkt dat stoffen zich tot kilometers ver verplaatsen.

Mantingh M, & Buijs J. 2020. *Onderzoek naar de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen in vier Natura 2000 gebieden in Drenthe en de mogelijke invloed van de afstand van natuurgebieden tot landbouwgebieden op de belasting met bestrijdingsmiddelen.* Onderzoeksrapport Mantingh Environment and Pesticides Assen en Buijs Agro-Services, Bennekom.

<https://www.metenweten.nl/files/2020-aanwezigheid-bestrijdingsmiddelen-Natura-2000-gebieden.pdf>

Buijs J. & Mantingh M. 2022. *Onderzoek verspreiding bestrijdingsmiddelen in Drenthe en omstreken. Evaluatie van 3 jaar onderzoek van bodem, vegetatie, mest en lucht*. Rapport Meten=Weten, januari 2022.

<https://www.metenweten.nl/files/2022-Onderzoek-verspreiding-bestrijdingsmiddelen.pdf>

Buijs, J., M. Mantingh, G. Nijland. 2024. *Verslag onderzoeksproject Schone Sier, Meting van bestrijdingsmiddelen in lucht en eikenblad in Drenthe en op de Veluwe in 2022-2023*.

<https://div.metenweten.nl/misreader/imgcms/MW-files//2024-07-10-onderzoeksproject-Schone-Sier.pdf>

Het rapport Schone Sier

Het project van Meten=Weten, genaamd 'Schone Sier' was gericht op het meten van de aanwezigheid van pesticiden in de ons omringende lucht in Nederland. Op 7 plaatsen (Drenthe 4 en Veluwe 3) zijn hiervoor samplers met luchtfilters geplaatst, waarvan 5 in Natura 2000-gebied. Tevens werden bladmonsters genomen van de boomsoort eik op maximaal 50 meter van de samplers. De geplaatste samplers zijn identiek aan de in Duitsland gebruikte exemplaren voor een vergelijkbaar onderzoek (Zaller et al., 2022).

In de samplers van Meten=Weten zijn met 64 filters in totaal 70 pesticiden of hun afbraakproducten aangetroffen als aanwezig in de ons omringende lucht.

Het verloop van de concentraties door het jaar heen, liet zowel een belangrijke plaatselijke invloed zien, als een meer algemene achtergrondbelasting. Deze algemene achtergrondbelasting vormt een permanente en jaarronde aanwezigheid van pesticiden in de lucht over het gehele land.

Luchtverplaatsing buiten drift vormt een belangrijke oorzaak van de verspreiding van pesticiden.

Bron en citeertitel en vindplaats van het rapport Schone Sier:

Buijs, J., M. Mantingh, G. Nijland. 2024. *Verslag onderzoeksproject Schone Sier, Meting van bestrijdingsmiddelen in lucht en eikenblad in Drenthe en op de Veluwe in 2022-2023*.

<https://div.metenweten.nl/misreader/imgcms/MW-files//2024-07-10-onderzoeksproject-Schone-Sier.pdf>

Het laatste rapport van Meten=Weten

Op 12 okt 2025 heeft Meten=Weten een nieuw onderzoek gepubliceerd, 'Pesticidemetingen op de Marker Wadden.

Vindplaats:

<https://div.metenweten.nl/misreader/imgcms/MW-files/2025-10-12-Pesticidemetingen-Marker-Wadden.pdf>

Uit dit rapport blijkt dat vele stoffen zich over een afstand van in ieder geval meer dan 7 kilometer verspreiden:

"Het dichtstbijzijnde bewoonde gebied ligt op tenminste 7 kilometer afstand. Stoffen die hier gevonden worden zijn onmogelijk te relateren aan de onmiddellijke nabijheid van woonwijken, industrie of landbouw, wat bewijs is dat deze stoffen zich tenminste 7 kilometer hebben verplaatst via de lucht, ver van de plek waar ze hun oorsprong hebben."

Het nut van dit rapport in deze procedure is dat door dit rapport voor het eerst in

Nederland aangetoond is dat vele stoffen zich minstens 7 kilometer verplaatsen.

Rapport Natuurlijk Platform

Onderzoek naar de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen in de lucht met behulp van meetpalen met PUF en PEF filters op 4 locaties in Weert en Nederweert nabij gevoelige objecten. In totaal zijn er 47 verschillende bestrijdingsmiddelen aangetroffen in de filters. Tien van deze middelen hebben geen geldige Nederlandse toelating (meer) als gewasbeschermingsmiddel en hiervan is onduidelijk op welke wijze deze middelen in de lucht terecht zijn gekomen. En van alle 47 verschillende bestrijdingsmiddelen worden er door het RIVM 9 gekwalificeerd als Zeer Zorgwekkende Stof en 2 als potentieel Zeer Zorgwekkende Stof.

Het nut van dit rapport in deze procedures is, dat ook in andere delen van het land middelen buiten de akkers gevonden worden.

Ramaekers, P., E. Saanen. 2026. *Resultaten onderzoek naar bestrijdingsmiddelen in de lucht in Weert en Nederweert.*

<https://natuurlijkplatform.nl/wp-content/uploads/2026/02/2026-02-16-NP-bestrijdingsmiddelenonderzoek-Weert-Nederweert.pdf>

Afstand middelen met PFAS

Een aanzienlijk aantal toegelaten middelen bevat PFAS. Deze stoffen kenmerken zich door een hoge mobiliteit, waardoor zij zich over zeer grote afstanden kunnen verplaatsen. De nadere toelichting op deze stoffen en de wijze van verspreiding daarvan is opgenomen in een webpagina op de website van de natuurbeschermingswacht:

<https://www.natuurbeschermingswacht.nl/page/m21490-bijlage-v01-bestrijdingsmiddelen-PFAS.html>

Hieronder zeer kort de kern van die pagina:

Het RIVM schrijft:

"In totaal staan er 133 middelen in de Ctgb-toelatingendatabank met een werkzame stof die onder de OECD-definitie (2021) van PFAS valt (13 biociden en 120 gewasbeschermingsmiddelen)."

PFAS:

- verplaatsen zich over zeer grote afstanden (**duizenden kilometers**) door lucht en water
- zijn gevaarlijk voor mens dier en het milieu

Aanvulling PFAS

Het college van Drenthe heeft Provinciale staten een brief met rapport gestuurd. Vindplaats is de vergadering Statencommissie van 08 apr 2026:

<https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie/2026/8-april/11:00/RAPPORTAGE-PFAS-PESTICIDEN-BRIEF-VAN-12-NOVEMBER-2025-incl-onderbouwing-PvdA-en-SP>

Directe link naar het document met de brief van GS en het rapport (van CLM):

<https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie/2026/08->

[april/09:30/RAPPORTAGE-PFAS-PESTICIDEN-BRIEF-VAN-12-NOVEMBER-2025/Cie191125-A17-PS-Rapportage-PFAS-pesticiden-COMPL-onderbouwing-PvdA-SP-10-03-2026.pdf](#)

Hieronder citaten uit de brief van GS (cursief) met een reactie er onder.

"sinds 2021 is de afzet van PFAS-pesticiden gestegen van ca. 150.000 kg (2010-2020) naar ruim 250.000 kg in 2023, vooral fungiciden"

"PFAS-pesticiden worden voornamelijk in akkerbouw en bollenteelt gebruikt, de hoeveelheid per provincie is afhankelijk van de mate waarin deze gewassen per provincie worden geteeld. Het totale gebruik van PFAS-pesticiden op het totale gewasareaal blijkt – op basis van de uitgevoerde berekening met data van 2020 – het hoogst te zijn in Noord-Holland (bijna 14.000 kg), Groningen (ruim 12.000 kg) en Drenthe (11.000 kg) en het laagst in Utrecht (1.080 kg);"

"PFAS-pesticiden worden het meest toegepast in akkerbouwgewassen (aardappelen, suikerbieten, snijmais en wintertarwe) en in de bollenteelt (lilies en tulpen)"

"afbraakproducten (metaboliëten) van PFAS-pesticiden zijn vaak ook nog zelf een PFAS: in bodem en water worden PFAS-pesticiden afgebroken tot minstens 134 metaboliëten, waarvan 75% ook PFAS is."

Bovenstaande laat de omvang van het probleem zien.

"De laatste jaren is een grote stijging te zien in de afzet van PFAS-pesticiden (tot 75% toename in 2023) met name bij de schimmelbestrijdingsmiddelen. Mogelijke landbouwkundige oorzaken van de toename van het gebruik van PFAS-pesticiden zijn het uitfaseren van andere werkzame stoffen (keuze in het middelenpakket wordt beperkter), maar ook de ontwikkeling van nieuwe varianten van schimmelziekten spelen hierin een grote rol."

Op de website van CDA Drenthe staat (letterlijk citaat):

"Sonja Hilgenga hoorde echter van een akkerbouwer dat op de etiketten van producten vaak niet goed te zien is óf producten PFAS bevatten. Zij noemde het noodzakelijk deze informatie te delen met de sector."

Bron: <https://www.cda.nl/drenthe/nieuws/cda-spreekt-over-pfas-dilemma/>

Overige rapporten

In dit hoofdstuk worden overige bronnen besproken inzake de afstand.

Rapport 'Verkenning Voortoets Gewasbeschermingsmiddelen' van Schuttelaar & Partners

In opdracht van het college van Drenthe inzake Natura 2000 is dit rapport opgesteld. Voor onderhavige procedure is het rapport van nut om de volgende constatering:

"Hoewel berekeningen aangeven dat drift vanuit een verwaaiing van spuitvloeistof op grote afstand nauwelijks een rol speelt, worden stoffen toch kilometers verderop aangetroffen. Dit wijst erop dat andere routes als verdamping, atmosferische depositie en transport via stof waarschijnlijk belangrijke routes zijn."

Vindplaats rapport:

In het zaaksysteem van het Drents Parlement (PS):

<https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie/2026/4-maart/09:30/BELEIDSONDERWERPEN-GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN-STATENSTUK-2026-8>

Directe link naar pdf:

<https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Statencommissie/2026/04-maart/09:30/BELEIDSONDERWERPEN-GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN-STATENSTUK-2026-8/PS010426-Cie040326-2026-8-Bijlage-4-Rapport-verkenning-voortoets-gewasbeschermingsmiddelen-van-Schuttelaars-en-Partners.pdf>

Rapport Pesticiden in terrestrische Natura 2000-gebieden

Het betreft het rapport van Wageningen Environmental Research, februari 2026, Rapport 3504 met citeertitel/vindplaats:

Van den Berg, S., Droge, S., Holterman, H.-J., & Buddendorf, B. (2026). *Pesticiden in terrestrische Natura 2000-gebieden: Verkennende beoordeling op aanwezigheid, blootstellingsroutes en potentiële ecologische risico's voor bodemorganismen en niet-doelwit geleedpotigen*. (Rapport / Wageningen Environmental Research; No. 3504). <https://doi.org/10.18174/708361>

Toegezonden naar de Tweede kamer op 23 febr 2026:

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2026Z03268&did=2026D07252>

Het rapport is opgesteld in het kader van de Habitatrichtlijn meer heeft ook bevindingen van nut voor op andere wet en regelgeving gebaseerde procedures. Hieronder citaten & opmerkingen.

"Emissiebronnen en blootstellingsroutes

*Vanwege de beperkte looptijd van het project, en omdat metingen van watermonsters in Natura 2000-gebieden slechts incidenteel zijn gerapporteerd, ligt de focus op (ongewervelde) terrestrische organismen en zijn hydrologische routes zoals afspoeling, drainage en aanvoer via oppervlaktewater niet meegenomen. Transport via of naar grondwater is eveneens buiten beschouwing gelaten. **Hierdoor blijven drie relevante routes over: druppelvormige spuitdrift, die met name naast de akker optreedt tijdens of kort na toediening (inclusief stofdrift van zaadcoatings of granulaat), vervluchtiging van pesticiden vanaf de akker en daaropvolgend atmosferische depositie, en verwaaiing van grondgebonden pesticiden vanaf de akker en daaropvolgend atmosferische depositie.** Zowel de vluchtige als grondgebonden pesticiden-residuen **kunnen regionaal en zelfs internationaal worden verspreid**, afhankelijk van weerscondities. Aangezien een groot deel van het oppervlak van Nederlandse Natura 2000-gebieden op meer dan 50 m afstand van landbouwpercelen ligt, is aangenomen dat atmosferische depositie de belangrijkste blootstellingsroute vormt (i.e. belangrijker dan bijvoorbeeld spuitdrift). Andere routes, zoals hydrologische aanvoer, kunnen lokaal echter eveneens bijdragen, en zullen in de toekomst tevens verkend moeten worden."*

- belangrijk: verplaatsing na spuiten dus driftreductie onvoldoende

- belangrijk m.b.t. afstand: **kunnen regionaal en zelfs internationaal worden verspreid**

p. 16

*"Over grotere afstanden dan een gebruikelijke bufferzone dient er rekening gehouden te worden met het volgende. Gezien de gemiddelde windsnelheid van 8-20 km/uur in Nederland, verloopt verwaaiing van drift gedurende een half uur na bespuiting, **vervluchtigde pesticiden en opwaaiend stof in dagen na de bespuiting, en daarna pas potentiële depositie, makkelijk over een afstand van meer dan 10 km.** In dit opzicht zijn afstanden van natuurgebieden in Nederland tot intensieve landbouwpercelen moeilijk beheersbaar om aanzienlijke reducties te waarborgen, en depositie in natuurgebieden volledig uit te sluiten. Een landelijke (of zelfs internationale) reductie in het gebruik van*

pesticiden is de enige maatregel die gegarandeerd tot een verminderde depositie in natuurgebieden zal leiden."

- driftreductie dus niet voldoende
- ***makkelijk over een afstand van meer dan 10 km***

p. 65
"6 Conclusies"

"Een landelijke (of zelfs internationale) reductie in het gebruik van pesticiden is de enige maatregel die gegarandeerd tot een verminderde depositie in natuurgebieden zal leiden."

"Cumulatieve effecten worden in de huidige risicobeoordelingskaders voor de toelating niet meegenomen."

Lijst stoffen

Uit diverse genoemde rapporten blijkt dat sommige stoffen zich verplaatsen tot buiten het perceel waar die stoffen als bestrijdingsmiddel toegepast zijn. De volgende stoffen verplaatsen zich tot minimaal honderden meters buiten het perceel waar ze toegepast zijn:

1. 6-benzyladenine 1
2. aclonifen
3. ametoctradin
4. antrachinon
5. azoxystrobin
6. bac-12
7. bac-14
8. boscalid
9. buprofezin
10. chloorprofam
11. chloridazon
12. clothianidine
13. cyflumetofen
14. cypermethrin
15. cyprodinil
16. ddac
17. difenoconazool
18. difenyl
19. difenylamine
20. diflufenican
21. dimethenamid
22. dimethomorph
23. dodemorph
24. epoxiconazool
25. ethofumesaat
26. etofenprox
27. etoxazole
28. fenpropidin
29. fenpropimorph
30. fenylfenol-2
31. fipronil
32. fipronil-sulfone
33. flonicamid

34. fluazifop-p-butyl
35. fluazinam
36. fludioxonil
37. flufenacet
38. fluopicolide
39. fluopyram
40. fluroxypyr
41. flutolanil
42. fluxapyroxad
43. fluoxastrobin
44. fosthiazate
45. fthalimide
46. fthalimide (afbr. folpet)
47. glyfosaat
48. heptenofos
49. isoxaben
50. lambda-cyhalothrin
51. mandipropamid
52. mcpa
53. metobromuron
54. metolachloor-s
55. metoprothryn
56. metribuzin
57. mppa
58. penconazole
59. pendimethalin
60. permethrin-cis
61. permethrin-trans
62. phenmedipham
63. phoxim
64. phtalimide
65. piperonil-butoxide
66. pirimicarb
67. propamocarb hydrochloride
68. propyzamide
69. prosulfocarb
70. prothioconazool-desthio
71. pyraclostrobin
72. pyridaben
73. pyrimethanil
74. tebuconazool
75. teflubenzuron
76. terbutylazine
77. terbutylazine-desethyl
78. triallaat
79. trifloxystrobin
80. triflumizole-fm-6-1
81. trimethacarb(345-)

(einde bijlage)